

~ פנינים מבית המדרש 'מוסאיוף' בי"ם ~

מאת הרב יחזקאל עוזר שליט"א

*אם תשאלו את חכמי ישראל: מה עשה ראש השנה? יום שבת קודש. ונשאלת השאלה שאנחנו צריכים לברר אותה בפתח של שנה כזו: ראש השנה שחל בשבת, טוב ליהודים או לא טוב ליהודים?.. פעם היה איזה מועד, מי שזוכר, כתבו עליו בצמתים 'טוב ליהודים', זוכרים את זה? 'טוב ליהודים' כתבו עליו, השם יעזור. בכל אופן, ראש השנה שחל בשבת, טוב ליהודים או לא טוב לנו? טוב לעם ישראל או לא? את השאלה הזו שואל הגאון רבי יעקב אטלינגר בעל 'הערוך לנר'. יש לו ספר חידושי 'ערוך לנר' על הש"ס, ויש לו ספר שנקרא ספר 'מנחת עני' על התורה. ושמה הוא פותח בפרשת 'האזינו' והוא כותב: יש לנו לחקור האם ראש השנה שחל להיות בשבת זה טוב לעם ישראל או לא. ולמה? כי מצד אחד מצינו שהשנים הקשות ביותר לעם ישראל היו כשראש השנה חל להיות בשבת. הוא כותב לדוגמה: אותה שנה שנחרב בית המקדש הראשון, ראש השנה היה בשבת. הוא עושה חשבון לפי הירושלמי בתענית (פרק ד'). שמה הירושלמי כותב שבאותה שנה ראש חודש אב היה ביום ראשון. ואם תעשה חשבון לפי החודשים, יוצא שראש השנה היה בשבת. זאת אומרת, אותה שנה שנחרב בית המקדש הראשון, ראש השנה באיזה יום היה? - שבת. יותר מזה, גם אותה שנה שנחרב בית המקדש השני, גם ראש השנה היה ב'שבת'. אותה שנה שנחרב בית המקדש השני ויצאנו לגלות הארוכה שעד היום אנחנו נמצאים בה. הוא אומר: תעשה חשבון לפי מה שכתוב בגמרא, שבאותה שנה תשעה באב היה ביום חמישי, אם ככה ראש חודש היה ביום ראשון, ולפי החשבון יוצא שראש השנה היה בשבת. זאת אומרת, מצד אחד, השנים הכי קשות שלנו היו כשראש השנה חל להיות בשבת. אבל מצד שני, אומר בעל 'הערוך לנר', גם השנים הטובות של עם ישראל, גם כן ראש השנה חל להיות בשבת. אותה שנה שעם ישראל יצאו ממצרים, אותה שנה של גאולת מצרים, וגם נמחל להם עוון העגל באותה שנה, וגם הקמת המשכן, הוא אומר לפי מה שהגמרא מביאה שם, שט"ו בניסן היה ביום חמישי, אם תעשה חשבון לפי החודשים, תמצא שבאותה שנה ראש השנה היה בשבת. הנה, שנה טובה לעם ישראל. גם השנה שעם ישראל נכנסו לארץ אחרי 40 שנה, לפי מה שאומרת הגמרא שמשה רבנו נפטר בז' באדר, באיזה יום אותה שנה יצא ז' באדר? יום שבת קודש. לפי זה יוצא גם כן, לפי החשבון, שגם ראש השנה חל להיות בשבת. ממשיך הרב ואומר: אם ככה, לא מובן, מצד אחד אתה אומר שזה השנים הכי קשות שלנו, מצד שני השנים הכי טובות שלנו. איך זה מסתדר? כך שואל בעל 'הערוך לנר'. והתירוץ שהוא מתרץ, זה תירוץ שנוגע לנו גם כן. אומר בעל 'הערוך לנר' להסביר את העניינים על פי משל, *הכל תלוי בכאן השבת* - **היה שר אחד בכיר של המלך**, שאותו שר עשה כמה פשעים גדולים נגד המלך, וזימנו אותו למשפט, קראו אותו לדין. קיבל זימון: ביום כזה וכזה יש לך משפט אצל המלך, אתה אמור להגיע. ויחרד האיש, אמר: מה עכשיו? עכשיו המלך יבוא ויתחיל לחקור אותי, איזה בלגן! מה עושים? פנה לכל המכרים שלו, לכל השרים והחברים שלו: מישוה מוכן לבוא להגיד איזה משהו למלך, לזרוק איזה מילה טובה עליי? אמרו לו: תשמע, אנחנו לא רוצים עכשיו, למי יש כוח להיכנס למשפטים ולבלגן? גם ככה יש לנו בעיות משל עצמנו, תעזוב אותנו, לא רוצים לבוא. הוא רואה כי כלתה אליו הרעה, אף אחד לא מוכן לבוא להמליץ עליו טוב. בא הביתה השר בזעף, והפנים שלו כעוסות. השר הזה, רבותי, חוץ מזה שהוא היה שר, הוא היה גם החתן של המלך, אשתו הייתה הבת של המלך. בא הביתה, רואה אותו כזה עצוב, אמרה לו: מה קרה בעלי? אין לך תיאבון, בדרך כלל אתה אוכל כמה צלחות כשאתה בא הביתה, מה קרה הפעם אין לך תיאבון? אמר לה: אל תשאל, אבא שלך המלך קורא לי למשפט, וביקשתי מכל החברים שלי שיבואו להמליץ טוב עליי, ידברו עליי, ואף אחד לא רוצה. אומרת לו אשתו: תשמע, אתה יודע שאבא שלי מאוד אוהב אותי, ואהבה וחיבה יתרה יש לו אליי, יש לי קרבה טובה אליו, אל תדאג, אני אבוא ואדבר שמה ואל תדאג, הכל יהיה בסדר. באמת, הגיע יום המשפט. איך שהוא בא להיכנס, נכנסה קודם כל אשתו, הבת של המלך. אומר לה המלך: מה את עושה פה? תלכי, עכשיו יש משפט. אמרה לו: נו אבא, באמת, אתה יודע שהוא בעל טוב, הוא מפנק אותי, ביום הנישואין אף פעם לא שוכח להביא מתנה, מביא לי זר פרחים כל שבת, אתה יודע... תעזוב אותך, נו בסדר, עשה מה שעשה, תסגור את החשבון ומכאן ואילך 'חושבנא טבא'. ישבה על המלך עד שהמלך השתכנע. אמר לו: אתה יודע מה, בסדר, 'וסר עונך וחסאתך תכופר', מכאן והלאה חושבנא טבא, נעביר לך את זה. יצא משם, ברוך השם זכאי בדינו. **חלפו כמה שנים**, אומר הגאון בעל 'הערוך לנר', והנה עוד אחד מהשרים, שגם הוא היה חתן של המלך, גם הסתבר בפלילים, הסתבר שם באיזה משהו, באיזה מעילה, ועלו עליו. המלך קובע לו תאריך למשפט. הוא לא פחד. למה הוא לא פחד? הוא זכר מה קרה לפני כמה שנים. בא לאשתו, שגם היא הבת של המלך, אמר: תשמעי, את זוכרת מה היה לפני כמה שנים עם אחותך? תקשיבי, אני לא מכין 'עורכי דין', לא מכין פרקליטים. את באה ומדברת טוב עליי אל המלך, והכל יהיה בסדר ונעבור את הכל בצורה טובה. אומר בעל 'הערוך לנר': השר הזה, החתן הזה של המלך, היה איש אכזר ורע מעללים, הוא היה מרים יד ומכה את אשתו. ולא רק שהיה מכה אותה, אלא גם הסימנים נראו עליה כלפי חוץ. היו לה סימנים, פה איזה פנס, פה איזה כתם, והיא מפחדת מבעלה. אין לה ברירה, הולכת למלך, לאבא שלה: תשמע, בבקשה, תעשה טובה עם בעלי. אומר לה המלך: רגע רגע.. מה זה כל הסימנים האלה? מה זה כל הסימנים שיש לך על הפנים? מה זה כל זה? לא רצתה לספר לו, לא רצתה להפיל את בעלה. דחק בה המלך, וסיפרה לו. אמר המלך: זה חצוף! לא מספיק כל מה שהוא חשוד, הוא גם מרים יד על הבת שלי?! **ויאמר המלך תלוהו עליו**, אמר המלך: תיקחו אותו, תהרגו אותו! אמרו לו: רגע, מה ההבדל? למה לפני כמה שנים, כשהחתן הראשון שלך הסתבר, הגיעה הבת שלך והוצאת אותו זכאי? אמר להם: אתם לא מבינים, הראשונה הגיעה, הסתכלתי עליה איך היא באה, ישתבח שמו לעד, איזה שעון היה לה על היד, איזה בגדים, איזה תכשיטים! ראיתי שבעלה דואג לה, מפנק אותה, קונה לה. אמרתי: בסדר,*

נעביר לו, היא ביקשה - אני אעביר לו. אבל זה, לא דנתי אותו רק על מה שהוא עשה בפלילים, דנתי אותו על זה שהוא הרים יד על הבת של המלך! היא באה אליי מוכה וחבולה, כולה פצע וחבורה ומכה טרייה, היא באה אליי ככה. על זה דנתי אותו!, ממשיך הגאון בעל 'הערוך לנר'. אנחנו יודעים שבראש השנה הקדוש ברוך הוא ישתבח שמו לעד, יושב על כיסא דין 'מלך יושב על כיסא דין', הקדוש ברוך הוא דן את כל העולם כולו, ואף אחד לא יכול לעמוד בדין הזה. אבל חז"ל גילו לנו שיש רגע שהקדוש ברוך הוא קם מכיסא הדין ויושב על כיסא הרחמים. מתי זה? בתקיעת שופר. כמו שכתוב: **"עלה אלהים בתרועה"** (תהילים מז, ו). 'עלה' - זה הסתלק, 'אלוהים' - זה מידת הדין. מתי הקדוש ברוך הוא מסתלק ממידת הדין? 'בתרועה'. ואז מה נהיה? "ה' בקול שופר", ה' זה מידת הרחמים. בשעת התקיעה הקדוש ברוך הוא קם מכיסא הדין ויושב על כיסא רחמים. אומר: זה בכל שנה. כל שנה ושנה אנחנו באים עם השופר, ועל ידי השופר אנחנו מהפכים מידת הדין למידת הרחמים. אבל, שכשראש השנה חל להיות בשבת, חז"ל תיקנו לנו שלא תוקעים בשופר. והקדוש ברוך הוא כביכול יושב ומצפה, נו, מתי התקיעות שופר שלהם? מסתכל: השעה שמונה ועוד לא תקעו בשופר, תשע, עוד לא תקעו. אומר הקדוש ברוך הוא: למה הם לא תוקעים בשופר היום? מה קרה?, אומרים לו המלאכים 'ריבוננו של עולם, זה ראש השנה שחל להיות בשבת, הם לא יכולים לתקוע בשופר'. 'נו, אז מי ימליץ עליהם טוב? מי ימליץ עליהם זכות?', באה השבת בעצמה ללמד זכות על עם ישראל! אומר הגאון בעל 'הערוך לנר': ופה תלוי איך השבת מגיעה. אם היא מגיעה מקושטת, אם היא מגיעה יפה - 'ריבוננו של עולם, תראה איך הם מכבדים אותי, תראה איך הם זהירים בכבודי', תראה איך הם מקבלים אותי בזמן, איך הם נזהרים בי'. אומר בעל 'הערוך לנר', היא מצליחה ללמד עליהם זכות בצורה כזו שהם יצאו זכאים לחלוטין בדין, ואותה השנה הופכת להיות שנה טובה מאוד לעם ישראל. אבל אם חס וחלילה השבת מגיעה חבולה ומחוללת וקרועה, ופה חילול אותה ופה ביזו את כבודה, אומר הקדוש ברוך הוא: רגע רגע, לפני שאת מלמדת עליהם זכות על מה שהם עשו, למה את נראית ככה? למה את נראית בצורה כזו? אה, הם מזלזלים במתנה שנתתי להם, **'מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבט שמה'**. הם מרימים יד בבת של המלך! אומר, אם ככה הם לא יענישו רק על המעשים שלהם, אלא העונש שלהם יהיה חמור פי כמה וכמה, כמו אותו שר שנענש על זה שהרים את ידו בבתו של המלך. אם כל שנה ושנה אנחנו סומכים על תקיעת שופר שתהפוך את מידת הדין למידת הרחמים, צריך לדעת שבראש השנה שחל להיות בשבת אין לנו תקיעת שופר, ולכן, אנחנו צריכים לסמוך על שבת קודש שהיא תבוא ותלמד עלינו זכות לפני הקדוש ברוך הוא. ולכן אנחנו צריכים להיות זהירים בכבודה, וכך לשלוח אותה ללמד זכות כשהיא יפה, כשהיא מקושטת. לכן, אומר בעל 'הערוך לנר', צריך להיזהר מאוד מאוד בכבוד השבתות האלה עד ראש השנה שחל להיות בשבת, כדי שכתבוא השבת בראש השנה, ותלמד זכות, הקדוש ברוך הוא יראה אותה יפה ומקושטת, וממילא הכל יתהפך לטובה. לכן הדבר תלוי בכך- שנים שעם ישראל נזהרו בכבוד השבת, הייתה שנה טובה מעל כל השנים; ואילו שנים שזלזלו בכבוד השבת...

אתם יודעים, אף אחד מאיתנו לא יודע חשבונות שמיים, אבל בעינינו ראינו לפני כמעט שלוש שנים, ראש השנה שנת תשפ"ד גם ראש השנה חל להיות בשבת קודש. אף אחד מאיתנו לא ידע מה נגזר, אף אחד לא ידע מה מצפה לנו שבועיים אחר כך. והנה רבותי, באותו חג 'שמחת תורה', שגם הוא חל להיות בשבת קודש, לצערנו הרב, אנחנו יודעים, שהיה שם חילול שבת עצום והמוני, ולצערנו הרב השבת נרמסה בראש חוצות. מי יודע, רבותי, אם לא השבת תבעה את עלבונה? הרי ראש השנה שחל להיות בשבת, אמרנו, הקדוש ברוך הוא דן אותנו קודם כל על שמירת שבת. מי יודע, רבותי, הטבח הזה שקרה בשבת, עם כל ההרוגים האלה, אלפי ההרוגים שנהרגו ושמיתו בשבת, מי יודע אם לא השבת... אנחנו לא יודעים חשבונות שמיים, אבל מי יודע אם הקדוש ברוך הוא לא תבע את עלבונה של השבת. גם אחר כך, מי שמסתכל, זה דבר פלא: גם אחר כך במהלך המלחמה, כל הניסים שקרו - קרו ב'שבת'. בשבת חיסלו את הצורר הזה מלבנון, בשבת חיסלו את הצורר הזה מאיראן, זה היה שבת קודש. החטופים שחזרו, רבותי, רובם המכריע מתי חזרו? ביום 'שבת'. אנחנו זוכרים את זה, במוצאי שבת כולם מיהרו להתעדכן שהם חזרו. מה קרה?, הם נחטפו ביום שבת, הם חזרו ביום שבת.

סיפר אחד החטופים, השם שלו זה עומר שם טוב, סיפר את זה בכלי התקשורת. הוא סיפר, שכשהוא נלקח לשבי מאותה מסיבה, הוא הבין שהקדוש ברוך הוא מקפיד עליו על שמירת השבת. ולכן הוא החליט דווקא בשבי, דווקא שם 'בגיא צלמוות', להתחזק בשמירת השבת, והוא החליט שכל שבת הוא עושה קידוש ועושה הבדלה. אבל שם בשבי, רבותי, אפילו מה לאכול לא היה להם, מאיפה יביא עכשיו מיץ ענבים לקידוש והבדלה? פנה לשובים שלו, פנה לרשעים האלה יימח שמם וזכרם, לחמאסניקים, אמר להם: תקשיבו, אני צריך מיץ ענבים, צריך יין. מאיפה נביא לך יין? אין פה יין. אמר: 'אני צריך יין, תביאו לי יין', התעקש. יום אחד, רבותי, הוא סיפר את זה עומר שם טוב, מגיע אחד השובים שלו עם חצי בקבוק של מיץ ענבים. שם בשבי, במנהרות, כנראה שהחייילים עשו קידוש באיזשהו מקום והשאירו שם. זה היה הנס ראשון שבכלל מצאו את זה. דבר שני, היה נס שהרשעים האלה, הקדוש ברוך הוא ייתן בליבם להביא לו את זה. אומר: טוב, אמרתי מה יספיק לי הבקבוק הזה? שבת אחת, שתיים, שלוש, כמה יספיק? אחד לקידוש, אחד להבדלה. רבותי, הוא שם את הבקבוק הזה שם, והוא סיפר, תשמעו טוב, במשך חמישה חודשים הוא עושה קידוש והבדלה מהחצי בקבוק מיץ ענבים הזה, ולא נגמר! "כֹּד הַקֶּמַח לֹא תִקְלָה" (מלכים א יז, יד). אומר: לא נגמר ולא התקלקל ולא שום דבר, חמישה חודשים עד היום שהוא השתחרר מהשבי הוא עשה קידוש והבדלה על החצי בקבוק הזה שהביאו לו. הוא רצה לקחת את זה איתו, אך לא הסכימו לו הרשעים האלה, אמרו לו: לא, את זה אתה משאיר פה, אתה לא לוקח שום דבר איתך. הוא אמר לאמא שלו: **אמא, היה לי נס פך השמן במיץ ענבים.**

ידוע שסנגורם של ישראל רבי לוי יצחק מברדיטשוב, בכל דבר הוא היה מוצא ללמד זכות על עם ישראל. שנה אחת ראש השנה חל להיות בשבת, אז ניגש רבי לוי יצחק מברדיטשוב אל ארון הקודש, פתח אותו ואמר: ריבוננו של עולם, השנה ראש השנה חל להיות בשבת, והרי ידוע מה שחז"ל כותבים בכמה וכמה מקומות, שהקדוש ברוך הוא בעצמו מקיים את כל התורה כולה, כל מה שכתוב בתורה הקדוש ברוך הוא מקיים. אמר רבי לוי יצחק מברדיטשוב: אם ככה, ריבוננו של עולם, בשבת אסור לכתוב, אז איך אתה יכול לבוא ולכתוב אותנו בראש השנה?? אתה מקיים את התורה, נכון? ובשבת אסור לכתוב, אז איך אתה יכול לכתוב אותנו?, אמר רבי לוי יצחק מברדיטשוב: מה ההיתר היחיד לחלל שבת?, מתי כן מותר לחלל שבת?- לצורך פיקוח נפש. אמר: אז אם אתה כותב אותנו לחיים, ריבוננו של עולם, יש לך היתר לחלל שבת, כי זה 'פיקוח נפש', אבל אם חס ושלום אתה כותב עלינו דברים לא טובים, ריבוננו של

עולם, אתה לא יכול לחלל 'שבת' בשביל זה! אתה מוכרח לכתוב אותנו לחיים כדי שלא יהיה חילול שבת כשראש השנה חל להיות בשבת!

הרי אנחנו יודעים שכל 'שבת' זה בעצם הסוף של השבוע והתחלה של השבוע, וראש חודש זה גם כן התחלה של החודש, וגם כן יש לנו את 'ראש השנה' שהוא גם כן תחילת שנה. כאן, רבותי, שלושת הדברים חלים ביחד: זה גם 'שבת' קודש, וגם הקדושה של ראש חודש, וגם הקדושה של ראש השנה, של תחילת השנה. ובפרט בשעת המנחה של שבת, שכותב ה'זוהר הקדוש' כידוע, שבמנחה של שבת כל הדינים 'מתכפליין', אין דינים בעולם, כל הדינים נעלמים מהעולם. שעת 'רעוא דרעווין', שעת רחמים ועת רצון. אם אדם יודע לנצל את זה, כשראש השנה חל להיות בשבת, שידע שמשעת המנחה זה זמן של שבת קודש, אין דינים בעולם, כל הדינים נעלמים מהעולם, הרי בוודאי ובוודאי שהוא יכול להתפלל ולבקש, והתפילה שלו מרוצה מאוד מאוד לפני הקדוש ברוך הוא.

ידוע מה שכתבו רבותינו, כך כותב הגאון רבי בן ציון מוצפי בספרים שלו בכמה מקומות, שהמעלה של פתיחת ההיכל במנחה של שבת היא מעלה מאוד מאוד גדולה, כמו פתיחת ההיכל ב'נעילה' ביום הכיפורים. וכשחל ראש השנה בשבת, זה זמן רצון גדול יותר. אדם יכול להתפלל, ובוודאי שזה גם יום הדין, אך בשעת המנחה, אדם יכול להתפלל כי אין דינים בעולם, כל הדינים מתכפליין, אדם יכול להתפלל והתפילות שלו יכולות להתקבל לפני הקדוש ברוך הוא.

מַעֲלַת הַתְּפִילָה בַּחוּדֵשׁ אֱלֹהִים וְהַיּוֹם הַזֶּה - ובכלל, רבותי, באופן כללי צריך לדעת, אנחנו עדיין נמצאים בעיצומו של חודש 'אלול', לאחר מכן יגיע ראש השנה. רבותי, צריך לדעת, המעלה של התפילה בימים האלה היא מעלה גדולה מאוד. **רבנו האר"י ז"ל כותב ב'שער רוח הקודש'** (בדף מד עמוד א'), שהקדוש ברוך הוא קרוב לקוראיו בחודש זה. הקדוש ברוך הוא קרוב לתפילות שלנו בחודש הזה. ולכן כותב בספר **'ברכי יוסף' רבנו החיד"א בשם הרב 'טור ברקת', תלמידו של מהר"ם**, שיותר טוב להרבות בתפילות ותחנונים עם הציבור בימים אלה מאשר ללמוד תורה. כך כותב ה'ברכי יוסף', שהמעלה והתוקף של הימים האלה, זה תפילה, סליחות וותהילים.

כותב בספר 'בני יששכר', רבי צבי אלימלך מדינוב: כתוב על משה רבנו: "וַאֲתַחֲנֶן אֶל ה' בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר" (דברים ג, כג). מה זה **"בָּעֵת הַהִוא"**? בזמן ההוא, אבל איזה זמן זה? אומר ה'בני יששכר': **"בָּעֵת הַהִוא" זה חודש 'אלול'**, שהתפילה מאוד קרובה להתקבל. ממשיך ואומר: כידוע מה שמופיע ב'מדרש רבה', שמלחמת סיחון ועוג הייתה בחודש 'אלול', משה רבנו הרג את סיחון ועוג בחודש 'אלול'. תדע לך, סיחון ועוג היו שתי קליפות גדולות, וכשמשחך רבנו הרג אותם בחודש 'אלול', משה רבנו פעל לבטל את הקליפות האלו ושהתפילות בחודש אלול יתקבלו ברחמים וברצון לפני השם יתברך.

הרי אנחנו אומרים בתפילה: **"כדלים וכרשים דפקנו דלתיך"**, יש 'דלים' ויש 'רשים', דל ורש זה עני. אומר: משה רבנו אומר **"וַאֲתַחֲנֶן אֶל ה' בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר"**. 'עת' זה אותיות ע' ו'ת'. אמרנו שיש 'דל' ו'רש', אם תיקח מהמילה 'עת' את האות ת' ותחבר את זה למילה 'דל', מה תקבל? 'דלת'. תיקח את האות ע' מהמילה 'עת' ותחבר את זה ל'רש', תקבל 'שער'. הסיבה לכך היא, כי בחודש הזה הקדוש ברוך הוא פותח את כל הדלתות וכל השערים לשבים בתשובה. זאת אומרת, אדם מגיע דל ורש, אבל 'בעת ההיא', בזמן הזה של חודש 'אלול', הקדוש ברוך הוא פותח את כל השערים ואת כל הדלתות.

יש ספר של אחד מרבותינו הראשונים, **ספר 'לקט יוסף'**, הוא היה תלמידו של בעל 'תרומת הדשן' רבי ישראל איסרלן, שהיה אחד מגדולי הראשונים. מי שרואה ה'בית יוסף' וה'דרכי משה' מזכירים אותו הרבה. ה'לקט יוסף' כותב על רבו כך: כי הגאון ז"ל בעל 'תרומת הדשן' היה מכוון מראש חודש 'אלול' עד אחר יום הכיפורים בברכת 'ברוך שאמר' כמעט שעה אחת! התפילה כל כך חשובה בימים אלה. כמה אדם צריך להתפלל בימים האלה.

בהפטרה של מנחה של יום הכיפורים קוראים מפטיר 'יונה', וידוע שזה סגולה גדולה לעשירות לעלות 'מפטיר יונה', יש בזה הרבה סגולות והרבה טעמים נאמרו מה הקשר בין 'יונה' לבין מנחה של יום הכיפורים. הגר"א כותב בביאור שלו לספר יונה, כתוב שמה **"וַיִּחַל יוֹנָה לְבָא בְעִיר מִהֶלֶךְ יוֹם אֶחָד וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר עוֹד אֲרָבָעִים יוֹם וַיָּנִיחָה נְהַפְכָת"** (יונה ג, ד), יונה בא בעיר מהלך יום אחד והוא קורא ואומר שעוד 40 יום מה יקרה?, העיר מתהפכת. אומר הגר"א: אתה יודע מתי יונה בא ל'ניחה?', בראש חודש אלול! כך כותב הגר"א. והוא אומר להם: עוד 40 יום, יש לכם את ה-40 יום האלה של חודש אלול ועשרת ימי תשובה עד יום הכיפורים. אם תעשו תשובה ב-40 יום האלה, תינצלו. ואם לא... למה דווקא 40 יום? למה לא 30 יום? למה לא 50 יום? אומר: כי זה 40 יום שאדם יכול לעשות בהם תשובה לפני גזר הדין. כשהם שמעו את זה, מיד הם עשו תשובה, ואז הקדוש ברוך הוא בראש השנה וכיפור חתם דינם לחיים, וניצלו מהגזירה.

כוחה של התפילה וסיווי המלא - ובאמת, צריך לדעת דבר אחד: אנחנו כל השנה מתפללים, כל יום שחרית, מנחה, ערבית, כל יהודי מתפלל. אבל אם הכל נקבע כבר בראש השנה וביום הכיפורים, אז למה אנחנו מתפללים במשך כל השנה? אם הכל כבר נקבע והכל נחתם והכל נגזר, אז למה מתפללים ביום חול? הרי הכל כבר סגור. ומצד שני, אם כל הזמן אפשר לתקן, למה צריך בכלל את ראש השנה וכיפור? ממה נפשך? אם הכל חתום וגזור, אז למה צריך להתפלל? ואם כל הזמן אפשר לשנות, אז מה עושים בראש השנה וכיפור? נשנה את זה במהלך השנה, לא עבד בראש השנה וכיפור - נשנה את זה ב'חשוון', 'כסלו', 'טבת'. האמת היא שהתפילה תמיד מועילה. אבל יש הבדל גדול, יש הבדל עצום. **שמעתי מהרב הצדיק ר' אלימלך בידרמן**, שהוא המשיח את זה **במשל** מאוד מסביר את האופן-אם פעם ראיתם שבאים ומורידים עם מנוף איזה קרוואן, מגיעה משאית, מגיע מנוף, מוריד איזה קרוואן במקום. מי שפעם ראה איך שמורידים את זה, צריך לכוון את זה טוב טוב. אפשר לדחוף את זה בקלות כל עוד שזה באוויר, לא צריך אדם כל כך חזק, בקלות יחסית אפשר לדחוף את זה. אחר כך הורידו את הקרוואן למטה, ופתאום גילו שלא שמו אותו במקום הנכון, ושהייתה להם טעות. מה עושים עכשיו? אומר להם איזה אחד: מה הבעיה, בוא נדחוף את זה כמו שדחפנו לפני כן... שוטה שבעולם! כשזה היה באוויר, כל אחד יכל לדחוף את זה, אבל אחרי שזה ירד לקרקע - אפשר אומנם לשנות, אבל צריך להביא מנוף מחדש ולשלם כסף ועבודה, וזה כבר סיפור אחר. אמר הרב בידרמן: רבותי, תשמעו טוב, אנחנו נמצאים עכשיו בימים האלה שהקרוואן באוויר! כל נגיעה קטנה יכולה לשנות, כל תפילה קטנה יכולה לשנות. בימים האלה עד יום כיפור לא צריך הרבה מאמץ: תפילה קטנה, פרק תהילים אחד, דמעה אחת יכולה לשנות את כל החיים של הבן אדם. ביום כיפור הקרוואן יורד לקרקע. גם אז אפשר לשנות, אבל

כמה אנרגיה צריך להשקיע, וכמה צריך להתפלל.. תמיד תפילה מועילה, אבל האנרגיה שצריך להשקיע אחר כך, הקושי אחר כך הוא הרבה יותר גדול. עכשיו בקלות אדם יכול לשנות את מזלו, בתפילה אחת שאלו מתפלל הוא יכול לשנות הרבה.

כותב רבי חיים פאלאג'י בספר שלו 'מועד לכל חי': מכיוון שלפי התורה חודש 'ניסן' הוא החודש הראשון של השנה "החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה" (שמות יב, ב). אם ככה, תעשה חשבון, חודש תשרי איזה חודש הוא? שביעי. ניסן, אייר, סיון, תמוז, אב, אלול, תשרי. גם בתורה זה כתוב: "בחדש השביעי באחד לחדש" (במדבר כט, א). התורה קוראת לזה החודש השביעי. ותמיד הדבר השביעי הוא הכי קדוש ביהדות: היום השביעי - שבת קודש, השנה השביעית - שנת שמיטה, השמיטה השביעית - זה יובל. לכן חודש תשרי זה החודש הקדוש ביותר, שיש בו הכי הרבה דברים שבקדושה. לכן גם אומר רבי חיים פאלאג'י: החודש הזה, מכיוון שהוא החודש השביעי, יש בו שבע מצוות מיוחדות שאין באף חודש. איזה מצוות? - שופר בראש השנה, צום בכיפור - תענית שזה הצום היחיד שהוא מהתורה, אין לנו עוד צום אחר מהתורה, שאר הצומות הן דרבנן, סוכה, וארבעת המינים: לולב, אתרוג, הדס וערבה. בדיוק שבע מצוות בחודש השביעי! אומר רבי חיים פאלאג'י: יש לנו י"ג מידות של רחמים. תעשה חשבון: מה המידה השביעית? אל, רחום, וחנון, ארך אפיים, ורב חסד, **ואמת!** המידה השביעית היא מידת 'אמת'. חודש 'תשרי', שהוא החודש השביעי ויש בו שבע מצוות, הוא מכון כנגד איזה מידה? כנגד מידת 'האמת'. ולכן אומר דוד המלך בתהילים: **"ענני באמת ישעך"** (תהילים עא, ב). מה זה "באמת"? - זה חודש תשרי, שמכון כנגד מידת 'האמת', שהתפילה בחודש הזה מקובלת ורצויה מאוד לפני הקדוש ברוך הוא. זה מה שכתוב בתהילים: "קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראוהו באמת" (תהילים קמא, יח). מה זה "באמת"? זה חודש תשרי, שמכון כנגד המידה השביעית, מידת האמת. לכן, כוח התפילה בראש השנה הוא עצום, ולכן אפילו תפילת היחיד, כך כותב רבי חיים פאלאג'י ב'מועד לכל חי', אפילו תפילה של יחיד בחודש הזה היא מקובלת לפני הקדוש ברוך הוא. הרי תפילה של יחיד בדרך כלל היא יותר בעייתית, אך בחודש תשרי היא מקובלת.

יותר מזה, **כותב רבנו החיד"א בספרו 'חומת אנך'** (בפרשת וילך): שידע האדם שהתפילות שאדם מתפלל בראש השנה ויום כיפור, בימים הנוראים, הקדוש ברוך הוא שומר אותן בצד, שומר אותן בבית גנזיו. וככה כותב החיד"א: אם חס וחלילה אדם נקלע לאיזה צרה במהלך השנה, איזה אסון, הקדוש ברוך הוא מוציא את התפילות האלו שהוא התפלל בראש השנה ובכיפור, ומגינות על האדם בשעת צרתו במשך השנה כולה. אדם לא יודע מזה, אדם פתאום ניצל מאיזה תאונה, ניצל מאיזה אסון, מאיזה חולי, והוא לא יודע בזכות מה. הקדוש ברוך הוא שמר את התפילות שהוא התפלל בראש השנה ובכיפור, ובזכות זה הציל את האדם. זה מה שאנחנו אומרים בסליחות: "קבל צלותי ובעותי בעדן עקתי". אנחנו מתפללים: ריבוננו של עולם, קבל צלותי ובעותי של עכשיו, תקבל את התפילות שלנו עכשיו, תשמור אותן למתי? "בעדן עקתי", בעידן של צרה. אם חס וחלילה תבוא איזה צרה במהלך השנה, שלא תבוא, אבל אם חס וחלילה איזה צרה, איזה אסון, תשמור את התפילות שלנו שישמרו עלינו "בעדן עקתי" במהלך כל השנה כולה.

תפילת ראש השנה ופסחא - דוד המלך אומר בתהילים: "פנה אל תפלת הערער ולא בזה אל תפלתם, תכתב זאת לדור אחרון ועם נבא יקל יח-יט). דוד המלך מבקש: ריבוננו של עולם, בבקשה תפנה אל תפילת הערער. מה זה ערער בעברית? מה פירוש המילה ערער? ערער זה בודד, מלשון ערירי, כמו אדם שהוא ערירי, גלמוד. לכן כתוב על צמח, עץ שהוא באמצע המדבר: "היה כערער בערבה" (ירמיהו יז, ו), זה צמח בודד, הכל יבש, אין שום דבר, שטח מדברי, ופתאום צומח שמה איזה צמח, אז הוא בודד. על מי דוד המלך מדבר? מי זה הערער הזה שדוד המלך מבקש עליו: ריבוננו של עולם, בבקשה פנה אל תפילת הערער. תשמעו את לשון המדרש 'שומר טוב' על תהילים (ברמז תנ), כך כותב המדרש: אמר רבי יצחק: על מי מדובר? כלפי דורות אמרו, שאין להם לא נביא ולא כהן ולא בית המקדש שיכפר עליהם. הערער הבודד הזה זה דורות שנשארו לבד, שאין להם לא כהן, ולא נביא, ולא בית מקדש, אלא עוד תפילה אחת שנשתיירה להם, שהם מתפללים בראש השנה וביום כיפור, ולא תבזה אותה מהם. אומר דוד המלך: ריבוננו של עולם, מה שנשאר לדורות המסכנים האלה זה התפילה שמתפללים בראש השנה וכיפור, בבקשה ריבוננו של עולם אל תבזה את התפילה הזאת, אל תיקח אותה מהם "ולא בזה אל תפלתם. תכתב זאת לדור אחרון ועם נבא". כך לשון המדרש: אלו הדורות שהם כמתים במעשיהם. "תכתב זאת לדור אחרון" - הדור שלנו, הדור האחרון. ובאים ומתפללים לפניך בראש השנה וביום כיפור, ואתה בורא אותם בריאה חדשה! "תכתב זאת לדור אחרון ועם נבא" - "ועם נבא" - הקדוש ברוך הוא, ישתבח שמו לעד, עושה אותם בריאה חדשה!

הרבה אנשים חושבים וטועים בזה, בן אדם חושב: תשמע, מה שהיה הוא שיהיה, מה שהיה בשנת תשפ"ו יהיה גם בשנת תשפ"ז, ראש השנה, לא ראש השנה, כיפור, לא כיפור. לדוגמה, אם כאב לי הגב בשנת תשפ"ו, מן הסתם ימשיך לכאוב גם בשנת תשפ"ז; אם היה לי מינוס בבנק בשנת תשפ"ו... וזה טעות, רבותי! כי בראש השנה זה "זה היום תחילת מעשיך", בראש השנה הכל מתאפס מחדש! זה לא משנה מה קרה בכ"ט באלול תשפ"ו, זה לא משנה בכלל, כי בא' בתשרי תשפ"ז הכל מתחיל מחדש. אז תשאלו אותי: אם ככה, למה הרבה פעמים זה נשאר אותו דבר? למה הרבה פעמים מי שהיה חולה ממשיך להיות חולה, מי שהיה עני...? כי הדברים האלה הם תוצאה של המעשים שלנו, הכאב בגב הוא תוצאה של איזה עוון, המינוס בבנק הוא תוצאה של איזה חטא, והיות ובדרך כלל על פי רוב המעשים לא משתנים - גם התוצאות לא משתנות, גם התוצאה נשארת אותו דבר. אבל אם אדם משנה את המעשים שלו, שידע לו שהוא יכול לשנות את הכל!

ע"י תפילה אחת שאדם מתפלל בראש השנה ובכיפור, אם אדם יש לו איזה חיסרון, חיסרון בבריאות, חיסרון בשלום בית, חיסרון בחינוך ילדים - כל השנה כולה התפילה ודאי היא עצומה ונשגבה, אבל בראש השנה ובכיפור, בימים האלה, התפילה יכולה לעבוד פלאי פלאים! לתפילה יש כוח פי כמה וכמה, זה כבר **תפילה עם טורבו!** ובוודאי, אם אדם מוריד דמעות מהעיניים שלו בתפילה, אם אדם בוכה לפני הקדוש ברוך הוא. רבנו חיים פאלאג'י מביא את דברי ספר 'חסידים'. ספר 'חסידים' זה רבי יהודה החסיד, היה חי לפני 800 שנה. תשמעו טוב, רבותי, מה הוא כותב. "אחז צדיק דרך" (איוב יז, ט), יש אדם שאינו זכאי שיקובל על המקום תפילתו, לא מגיע לו לפי המעשים, לפי החשבון לא מגיע לו, אלא בעבור תוקף תחנונים ודמעות עיניו אשר תמיד בוכה ומתחנן. מכיוון שהוא לא הרפה והוא מפציר והוא בוכה ומתחנן, אף על פי שאין בידו זכויות ומעשים טובים, מקבל הקדוש ברוך הוא תפילתו ועושה רצונו. יהי רצון שישמע הקדוש ברוך הוא תפילתנו, ויראה בעוננו, ונזכה כולנו לשנה טובה ומבורכת בכל מכל כל, אמן כן יהי רצון...